

ПАНУЛМИ УКСУСЁ, КАЛАНХОЭ

Венәсем варикозла сарәлни аптратсан сәмәлләх кӯрекен килти мел те сахал мар. Ҷак рецетсем усәллә.

◆ Сур литр кёленчине сурри таран суса типётнё, вакланә каланхоэ сұлси тултармалла, анинченех шурә эрех хушмалла. Савәта пёр эрнене тёттём вырәна лартмалла, вәхәт-вәхәтпа силлесе илмелле. Вәхәт ситсен сәрәхтармалла.

Настойкәпа вётё юн тымарёсем курәнса тәракан урана аялтан пусласа чёркусси патнелле сәтәрса хәпармалла. Курс – 2-4 уйәх. Ҷапла сипленнё вәхәтрах кунне 2-3 хут чечек тусанне суршар е пёрер чей кашәкё ёсмелле.

◆ Сиенленнё урасене кунне икё хут – ирхине тата кақхине – панулми уксусёле сәтәрмалла. Кунне 2-3 стакан панулми уксусё хушнә шыв /вёренё 1 стакан шыва – 2 чей кашәкё уксус/ ёсмелле.

◆ Мәкарәлнә венәсене чөрё сёрулми сёткенёле лачкамалла. Ҷавән пекех сёрулми сёткенёччө йёпетнё сыхәсем хума юрать. Процедура кунне темиҶе хут тумалла. Ҷапла сипленнё вәхәтра сёрулми сёткенё ёсни тата витёмлёрех пуләшәть.

◆ Сур литр кёленчине виҶсёмёш пайё таран хурән папки тултармалла, анинченех шурә эрех ямалла. 10 кун лартмалла, вәхәт-вәхәтпа силлесе илмелле. Настойкәпа курәнса тәракан венәсене сёрме усә курмалла.

ШУЛТРА ТӘВАРПА

Монголири офтальмологсем вырәнти халәх сиплевсисен куҶ чирёсем пирки каланә шухәшё-семпе пётёмпех килёшеҶсё. Ҷак чирсенчен вёсем май остехондрозёнчен сипленипе пёрле сыватма тәрәшаҶсё.

Әс-тән ёҶёнчи тата компьютер умёнче нумай ларакан сынсен пысәк пайё куҶ чирёсемпе аптрать. Ку тёсесе пәхса ларнипе кәна мар, май остехондрозёле те сыхәнма пултартат. Ҷавәнпа май сыпписене массаж тумалла.

1 чей кашәкё шултра тәвара 2 апат кашәкё тасатман /нерафинированное/ тип супа лайәх хутәштармалла. Сурәм шәммин ёнсе тёлёнчи сыпписене сёрсе хытә сәтәрмалла. Кунта тепёр сын пуләшсан меллёрех. Массаж 20 минут тумалла. Унтан тәвар юлашкине нурё салфеткәпа шәлса тасатмалла.

Пёрремёш сеанс хыҶсәнах хытнә ёнсе сёмсёлме, куҶ сивёлчёлхё лайәхланма кирлө. 3-5 процедура тумалла.

Ҷөнё Шупашкар хула больницин 1-мёш поликлиникиче С.Антонова 20 сұл ёҶлет. Вәл – кәнтәрлахи стационарән аслә медсестри. Светлана Вениаминовна Элөк районёнчи СулавәҶра суралса үснө, Шупашкарти медицина училищинчен вёренсе тухнә, Шупашкарти васкавлә медицина пуләшәвөн больницинче фельдшертә ёҶленө. Ҷемье савәрсан Ҷөнё Шупашкара куҶнә. Ҷултан-сул пёлёвне үстерсе пынә, сиплевре пысәк опыт пухнә. ЁҶри хастарләхшән, пуҶаруллә пулнәшән, хәйён тивёҶне чән-чән явалпәхпа пурнәҶланәшән әна ЧР Сывләх сыхлавён Тав сыврәвёпе, чылай Хисеп хучёле чысланә. «Пирён стационара тёрлө чиртен сипленме килеҶсё. Пациентсем врачсемпе медсестрасен ёҶёпе питё кәмәллә пулнине пёлтереҶсё. «Эсир пире эмелпе кәна мар, ыра сәмахпа, чун әшшипе сиплетёр. Тавах», – тесе хавхалантараҶсё. Вёсен чөререн каланә сәмахёсем пирёншён уйрамах хаклә», – паләртать Светлана Антонова.

Роза ВЛАСОВА сәнүкерчөкө.

Диабет ТҮРЁ ШАТРА КЁПҶИ

Турё шатра кёпчи /лапчатка прямостоячая/ нумай чиртен сипленнө чухне витёмлө пуләшәть. Ҷав шутра сахәр диабетёнчен те. Настойка хатёрлемелле.

Усен-тәранән типё тымарне 1 пай иле 10 пай шурә эрехе ямалла, тёттём вырәнта 2 эрне лартмалла, вәхәт-вәхәтпа силлесе илмелле. Сәрәхтармалла.

Кунне 3 хут апатчен 15-20 минут маларах 30-шар тумлам ёҶмелле. Курс – 1 уйәх. Пёр эрне тәхтанә хыҶсән тепёр курс ирттермелле.

СулҶин шёвекёле те сипленме юрать. 1 апат кашәкё типё сұлса термосри тин вёренё 400 миллилитр шыва ямалла, сёр каҶа лартмалла, ирхине сәрәхтармалла.

Кунне 3 хут апат умён 100-шер миллилитр ёҶмелле. Сиплев курсё – юнри сахәр шайё йёркеленсе ситичен.

Шута илме: шурә шатра кёпҶин препаратёсене ёҶни чёрепе юн тымарёсен тытәмне те паха витём кӯрет.

Ҷак сиплев вәхәтёнчөх әвәс хуппинчен хатёрленё шёвексемпе усә курни сывләха чылай лайәхлатать, вәй хушәть.

2 апат кашәкё әвәс хуппине 1 литр шыва ямалла, вёреме кёртмелле те сұләм синчен илмелле. Сур сехетрен сәрәхтармалла. Шёвек пёр пек виҶсёмпе пёр кунра ёҶсе ямалла. Тулли курс – 25 кун.

Унтан профилактика тёллевёпе кашни уйәхра 1-ер эрне ёҶме юрать.

ВЁРИ СЁТ

Анемирен сипленме 400 грамм сысна әш сәвне тата пысәк 6 симёс панулмине вётетсе хутәштармалла. Духовкәна лартмалла, вәйсәр сұләм синче сунса ларасран асәрханса ирёлтермелле. Унтан 12 сәмарта шуррине ләкаса кәпәшлантармалла, саләпа панулми хутәшне ямалла, 400 грамм вётетнө шәккалат хушса пәтратмалла. Сивёлтмелле. Хутәша сәкәра сёрсе, вёри сётпе сыпса кунне 3-4 хут сёмелле.

ХӘЛХА ЫРАТСАН – ПРОПОЛИС

Вәраха кайнә пурлө отит аптратсан кашни кунах хәлхана мамәк тампонпа тасатмалла. Унтан хәлхә шәтәкёсене 20-30 процентлә прополис экстракчөпе тип су хутәшёнче йёпетнө марля татәкёсем чикмелле. Аптека прополис экстрактне 1 пай илсе 4 пай тип супа хутәштармалла.

Процедура кәшни каҶ сёрлене хирёҶ тумалла. Сиплев курсё – чир йывәрәшне кура 10-15 процедура.

КАШНИНЧЕХ – СЁНЁРЕН

Радикулит аптратнә чухне ыратнине ирттерме ятарлә пашалу хатёрлемелле. Шыв мунчинче ирёлтернө сысна әш сәвне, пыла, ыраш сәнәхне, аш арманёпе авәртнә суханпа ыхрана пёр виҶепа илсе хутәштармалла. Пулнә чустаран пашалу йәваламалла.

Пашаләва сёрлене хирёҶ ыратакан пилөк сине хумалла, полиэтиленпа витмелле, шарфпа чёркесе сыхмалла. Ирхине те илмелле мар, кунёпех сапла сӯремелле.

Компреса кашни кунах сённипе уләштармалла. Ыратни иртиччөх сипленмелле.

2016 сұлән II сурринче

илсе тәмашкән

«Хыпар» издательство сурчён

кәларәмёсене

март уйәхён 31-мөшөччен

пёлтёрхи хаксемпе

сырәнтараҶсё

ПОЧТА УЙРӘМЁСЕНЧЕ:

«Хыпар» – **776,94** тенкё

«Хыпар-эрнекун» – **355,38** тенкё

«Сывләх» – **228,90** тенкё

«Чәваш пичечё» тата

«Советская Чувашия» киосксенче:

«Хыпар» – **288** тенкё

«Хыпар-эрнекун» – **150** тенкё

«Сывләх» – **114** тенкё

Редакция:

«Хыпар» – **144** тенкё

«Хыпар-эрнекун» – **90** тенкё

«Сывләх» – **81** тенкё

☎ **56-15-30, 56-00-67**

Шута илме

ЛАВККАРА СУТАКАН
СЕРЕМ КАМПИ

Лавккара сутакан серем кампи /шампиньон/, унан паха ене сем сывлаһшан усаллах мар ене сем синчен тәпләнрех пәлни ытлаши пулмә.

■ Ҷак серем кампине вәрманта пухмалла мар, аһа кашни лавккара тенә пекех сутасәҗә. Вәл наркамәшлә та пулмасть, аһа сиенлә кампасемпе пәтраштарма та сук.

■ Ҷерем кампи юнран ытлаши холестерина кәларма пулашаты. Уһра организм сәмәллән йышәнакан белок нумаи. Ҷавән пекех линол йүсәкә, магни, натри, кали, фосфор пур. Ытти сәмәспе танлаштарсан калори питә сахал.

■ Ҷерем кампинче паха сәмәсрә пачах сук фоли йүсәкә пур. Минералсем тәләшпе вәл чәннипех пуяннине паләртмалла. Вегетариансем какаи сәмәспе организмра белоксен высләхә аталанаһсан рациона серем кампи кәртсе хүтәленме пултараҗә.

■ Апатра серем кампипе усә курсан инфаркт хәрушләһне чакарма тата атеросклероз аталанәвәнчен сыхланма пулат. Ҷерем кампинче аш кампинчи /вешенка/ пекех әс-тән сивәчләхәпе аһуа юлаһсишән яваплә лизинпа аргинин пур.

■ Ҷерем кампи сахал калори

риллә пулсан та выснине хәвәрт ирттерет. Чәрри кәна мар, типәтни те усалла. Типә кампа па хыраһләх язви тата гепатит аптратсан усә кураҗә. 1 чей кашәкә типә кампа порошокне әшә шыва яһса 20 минут лартмалла та выс хыраһла тәпне ларнипе пәрлех әсмәлле. Кунне 2-3 хут әсәс пулат.

■ Әсчәхсем серем кампин тепәр паха еһне тәпчәсе паләртнә: вәл үт ватәлса пәркеленесине вәрахлататы, үте пиҗәләх кәртет. Хәрарәмсенә пит сине тәтәшрах серем кампин маски хума сәнеҗә.

Аһчәх асәрхануллә пулмаллине те ан манә.

■ Фоли йүсәкә нумаийине кура серем кампине онкологипе чирлә сыһсен сәме юрамасть. Фоли йүсәкә ытлаши пулни усал клеткәсәне хәвәрт әрчәме тата сарәлма витәм күрет.

■ Ватәлнә кампасенче час-часах холестеринпа холин пухәнаҗә. Вәсем апат ирәлтәрекән органсен тата юн сәврәнәшән органәсен әсәне пәсма пултараҗә. Ҷавәнпа апатра шәләпки усәлман е усәлнә, аһчәх шәләпки аял еһче тәксәм хәмәр чәлкәсем сук серем кампипе кәна усә курмалла.

■ Банкәпа сутакан маринадланә кампара витамин чылай сахалрах, тәхланпа чәр кәмәл /ртуты/ ытларах.

Фитотерапи

ЎСЕН-ТӘРАН
ВИТӘМЛӘРЕХ

Хулән пыршәри полипсенчен хәтәлма фитотерапевтсем килти сиплевре әмел куракәсемпе усә курма сәнеҗә.

Аир

Уһнә препаратәсем вәрвиттирен, метеоризман пулашасәҗә, хулән пыршән усал шыҗәһипе аптрасан сәмәлләх күреҗә, сәртәкән микрофлораһран хәтараҗә.

Аирән 1 апат кашәкә вәтетнә типә тымарне тин вәренә сур литр шыва ямалла, шыв мунчине лартса 30 минут вәретмәлле, иһсен 10 минутран сәрәхтармалла. Кунне 3 хут 2-шер апат кашәкә әсмәлле. Нумаи вәхәт сипленмәлле.

Ўт илен курак

Витәмә питә анлә, уһпа вәрхыраһман чылай чирәнчен сипленме юрат. Вәл язвәна үт илтерет, юн кайнине чараты. Препаратәсәне усал шыҗә чухне те әсәме юрат. Вәрах сипленмәлле.

■ 1 апат кашәкә вәтетнә типә курака 1 стакан шыва ямалла, вәйсәр сулаһ синче 3-4 минут вәретмәлле, иһсен икә сәхәтән сәрәхтармалла. Кунне 3 хут апат умән 1-2-шер апат кашәкә әсмәлле.

■ Ўт илен куракән 2 чей кашәкә вәтетнә типә тымарне тин вәренә 1 стакан шыва ямалла, икә сәхәтән сәрәхтармалла. Кунне 3-4 хут апат умән 1-ер апат кашәкә әсмәлле.

■ Куракән 1 чей кашәкә чечекне тин вәренә 1 стакан шыва ямалла, 1 сәхәтән сәрәхтармалла. Кунне 3 хут апат умән суршар стакан әсмәлле.

Шапа пәтти

Иммунитета вәйләтәкан кураксән йышәнчен, пыршәләһран наркамәшәсәне сәхса илет, вәсәне организмран кәлараты.

1 апат кашәкә типә шапа пәттинә /ряска/ 1 стакан шыва ямалла, вәреме кәртмәлле те

сулаһ синчен илмәлле. Пәр сәхәтән сәрәхтармалла. Кунне 3-4 хут апат умән суршар стакан әсмәлле.

Е сәнәх пуличчен вәтетнә шапа пәттинә пылла чуста пек пуличчен хутәштармалла, пәрҗа пысәкәш сәврашкәсем йәваламалла, духовкәра питә пәчәк сулаһ синче типәтмәлле. Кунне 2 хут икшәр пәрҗа сәмәлле. Нумаи вәхәт сипленмәлле.

Шурә сирәк

Шурә сирәк /ольха серая/ пыршәләһра йүсәсә-сәрсә тәһнине чакараты, тула тухассине, пыршәләх микрофлорине йәркәне кәртет.

2 апат кашәкә типә йәкәлне е хуппине тин вәренә 1 стакан шыва ямалла, 2 сәхәтән сәрәхтармалла. Кунне 3 хут апат умән суршар стакан әсмәлле. Сиплев – чылайчән.

Аслати куракә

Аслати куракә /фиалка полевая/ хулән пыршә ракәле чирлесән шыҗә хирәҗәле витәм күһипе паләрсә тәраты.

1 апат кашәкә типә курака тин вәренә 1 стакан шыва ямалла, икә сәхәтән сәрәхтармалла. Кунне 3-4 хут 1-ер апат кашәкә әсмәлле.

Шәпән куракә

100 грамм чәрә шәпән куракәне /чистотел/ сивә шыва лайәх сәмәлла та вәрекән шыва чүхәсе илмәлле. Вәтетмәлле /алла перчетке тәхәнмәлла/, 2 литр банкине хумалла, вәренә сивә шыв 1 литр хушмалла. 1 сәхәтән сәрәхтармалла. Ҷур литр шәвәкпе кунне пәрре 1 сәхәтләх клизма лартмалла. Курс – 10 процедура. 10 кун тәхтанә хыҗәһән тепәр курс ирттермәлле. Ҷапла сываличәнен сипленмәлле.

ВӘРИ СӘРУЛМИ
КОМПРЕСӘ

Шәнтнине е радикулита пула пиләк ыратма пуһласан сәрулми компресә ыра витәм күрет. 2 сәрулмине хуппипех пәсәрмәлле, түмәлле, вәриллех пир хутаҗа тултәрмалла. Пиләк сине хумалла, утиялла чәркенмәлле. Компреса сәрулми сивәһичәненх тытмалла.

Ҷак процедура хыҗәһән ыратакан пиләке сар сип утин /зверобой/ сәвәпе сәтәрмалла. Уһпа уйраһман та усә курма юрат. Ҷу хәтәрләме кәленче савәта тин пухнә сар сип ути чечекне 1 стакан хумалла, 2 стакан олива е соя сәвә ямалла. Хәвел лекекән вярәна лартмалла. 3-4 әрнерән банкәри хутәш тәксәм хәрлә тәслә пулат. Ҷава сәрәхтармалла, тәпәнчине пәчәртәса юхтармалла.

Сивәтмәшрә уһрамалла. Усә курс умән әшәтмалла.

ТИПӘТНИ
Е ЧӘРРИ

Пүре чирәсем аптратсан шыһнине хәл куракә /грушанка/ ирттерме пулашаты. Типәтнә е чәрә сулси кирлә. Уһнә шәвәкә шәк хәвалаты.

Ўсен-тәранран хәтәрленә препаратәсемпе шыв чирә /водянка/ чухне, шәк хәмпи шыҗәсан /шәкра пүр пулсан/, простатит, уретрит аптратсан сипленәҗә.

2 апат кашәкә сулса тин вәренә 1 стакан шыва ямалла, сур сәхәтән сәрәхтармалла. Ҷак виҗәне пәчәк сыпкәсәмпе пәр таләкра әсә ямалла. 3 әрне сипленнә хыҗәһән уретра, шәк хәмпи шыһни паләрмаллах чакаты, шәк тухасси сәмәлләнәт.

Хәл куракә арсынсемшәһән уйрамаһ лайәх. Вәл шәк-ар тытәмән тахсанхи шыҗә чирәсемпе те витәмлә кәрешет.

Сывләх апачә
ХЫРАМ АЙ ПАРӘ ШЫҒСАН

Хырам ай парә шыҗәсан /панкреатит/ апата пәлсе сәмәлле. Тәсләхрен, сәкән пек салатсем хәтәрләме пулат.

Трескапа хәяртан

200 грамм треска, 1 хәяр, 1 сәмарта, 2 апат кашәкә хәйма /10-20 процент/, тәвар, кәштах ешәл.

Пулла тата сәмартана пәсәрмәлле, сивәтмәлле. Сәмартана – тәваткалләса, хәяра улаһ пәрчи евәр вахламалла. Ешәле вәтетмәлле, пулла касәкәсәне сине уйраһмалла. Савәта пурне те пәрле хумалла, тәвар, ешәл сапмалла, хәйма яһса пәтратмалла.

Кәшманпа сыртан

100 грамм хытә сыр, 2 сәмарта, 1 хәрлә кәшман, сулла мар хәйма, ешәл, тәвар, кәштах пәрәҗ.

Кәшмана духовкәра пәсәрмәлле, аһа тата сыра шултра теркәпа хырамалла. Тәваткалләса вахлаһ сәмарта, тәвар, пәрәҗ, хәйма хуһса пәтратмалла, ешәл сапмалла.

Чәх какайәпе

Чәх шура какайә /кәкәр пайән сурри/, 100 грамм адыгей сырә, 2-3 апат кашәкә сулла мар хәйма, укроп, тутә кәмәләх тәвар.

Чәх шура аһне вәрекән шыва ямалла, вәреме кәнә хыҗәһән шүрпәне тәкмәлла, тәса шыв хушмалла, 35 минутран кая мар пәсәрмәлле. Укроп какайә вахламалла, сыра салата аләпа вәтетсе ямалла. Кәштах тәвар сапса тата хәйма хуһса пәтратмалла.

Артроз
ХУПАХПА КУПАСТА
СӘМАЛЛАХ
КҮРЕҒСӘ

Артроза пула сыпәсем ыратнине ирттерме хупах лайәх пулашаты. Уһнә тымарне кәркүнне ситәләкәх типәтсе хурсан лайәх пулмалла. 1 апат кашәкә вәтетнә типә тымара эмәлленә кәстрюльти сур литр шыва ямалла, хупәлчәпа витмәлле, вәйсәр сулаһ синче пәр сәхәт вәретмәлле. Кунне 4-5 хут суршар стакан әсмәлле. Сиплев нумаи пыраты.

Хупахан /хәлле купәстан/ чәрә сулси те витәмлә. Сулса йәтәрпе сәткән тухма пуличчәненх пусармалла. Шал еһне хәвелсәврәнәш сәвә сәрмәлле те сәк еһне ыратакан сыпә сине хумалла. Полиэтиленпа тата әшә шарфпа чәркәмәлле. Сулса пыл та сәрме юраты. Компреса сәрәпәх тытмалла.

Тепәр тәрлә компрес та витәмлә. 2 түме аспирина порошок пуличчән вәтетмәлле. 1 чей кашәкә пылла тата кәшт сәнәхпа хутәштармалла. Ҷак хутәша чәркуҗәсәне сәрмәлле, чәрә хупах е купәста сулсәпе витмәлле, бинтпа сыхмалла. Сәрәпәх тытмалла. Ыратни хәвәрт ләпланаты.

Ҷакәнпа пәрлех хурләхан сулсин чейне әсмәлле. 3-4 типә сулса вәтетсе тин вәренә 2 стакан шыва ямалла, вәйсәр сулаһ синче 2-3 минут вәретмәлле. Иһсен 20-30 минутран сәрәхтармалла. Кунне 3-4 хут суршар стакан әсмәлле.

Килти мелсем

АТЕРОСКЛЕРОЗА
ПАРА́НТАРАСЧЭ

Халӑх медицининче атеросклерозран хӱтӑленме, унӑн аталанӑвне чарса лартма, сипленме пулӑшакан рецепт чылай. Вӑсенчен хӑшӑ-пӑринпе паллаштаратпӑр.

1. Хӱтлӑх тата сиплев тӑллевӑпе 40-рӑн иртнӑ ҫынсене час-часах чӑрӑ ҫӑрулми сӑткенӑ ӑсӑме сӑнеҫҫӑ. Вӑтам ҫӑрулми сӑмалла, куҫсене чакаласа илнӑ хыҫҫӑн хуппипех вӑтӑ теркӑпа хырмалла. Унтан темиҫе сий марля витӑр пӑчӑртаса сӑткенне юхтармалла. Лайӑх пӑтратмалла та ӑсмелле.

2. Атеросклерозран сипленнӑ чухне утни, чупни, йӑлтӑрпе ярӑни, ишни, ирхи гимнастика туннӑ усӑллӑ. Аш-какай виҫине чакармалла, пахча ҫимӑс, улма-ҫырла ытларах кирлӑ. Ирсерен виҫ хырама, апатчен 30 минут маларах, 5 аҫтӑрхан майӑрӑ ҫисен аван. Унсӑр пуҫне кашни кун 1-2 шӑл ыхра ҫимелле.

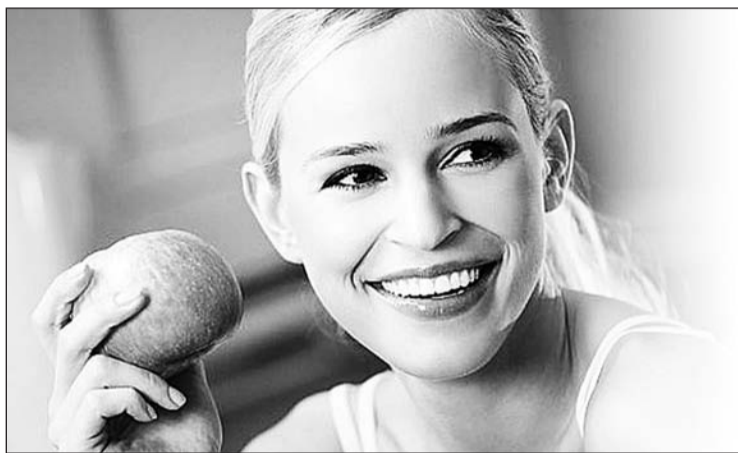
Е 400 грамм ыхрана нимӑрлемелле, 24 лимон сӑткенӑпе хутӑштармалла, 24 кун лартмалла. Усӑ курас умӑн силлемелле. Каҫхине ҫывӑрма ыртас умӑн вӑренӑ 1 стакан шыва 1 чей кашӑкӑ ыхрапа лимон хутӑшӑ ярса ӑсмелле. Кашни каҫ ҫывӑрма ыртӑччен 2 сехет маларах 1-ер панулми ҫини усӑллӑ.

3. Кунне сур литр сутӑ сӑра ӑсни юн тымарӑсен атеросклерозӑ аталанас хӑрушлӑха 50 процент чакарни палӑртаҫҫӑ. Сӑра-ра ӑтеме кирлӑ аминойӑҫсемпе В уҫкӑрни витаминсем пур.

4. ҫак шӑвекке ирсерен виҫ хырама кашинех ӑсмелле: 1 стакан шыва 2 чей кашӑкӑ панулми укӑсӑ тата 1 чей кашӑкӑ су уйӑхӑнче юхтарнӑ пыл ярса пӑтратмалла. Шӑвекри магнипе кали чӑрепе нервсене ҫирӑплетеҫҫӑ, юнри холестерин шайне чакараҫҫӑ, йӑҫек пырӑшӑлӑхри бактерисене пӑтерет, хырама ай парӑн ӑсӑне лайӑхлатать.

5. Атеросклерозпа тата гипертонипе ҫирлӑ ҫынсене ҫӑмӑл апат кунӑсем ирттернӑ чухне банан ҫиме сӑнеҫҫӑ. Банан калипе питӑ пуян, вӑл чӑре мышцин ӑсӑне лайӑхлатать, юн пусӑмне йӑрке-не кӑртет.

6. Каштан чечекӑн настойки /аптекара туянма пулать/ юн тымарӑсен, капиллярсен стенкисене ҫирӑплетет, тӑхасем пулса ка-яслан хӱтӑлет, юна шӑветет, япаласен ылмашӑнӑвне /уйрамах холестерин ылмашӑнӑвне/ лайӑхлатать, тонуса ӑстерет, шыҫса хирӑсӑе витӑм кӑрет. Кунне 3 хут апат умӑн 20-30-шар тумлам настойка ӑсмелле. Курс – 15-20 кун. 2 эрне тӑхтанӑ хыҫҫӑн тепӑр сиплев курсӑ ирттерме юрать.

7. Чӑрӑ хӑяр чӑрепе юн тымарӑсене ҫирӑплетет. Хӑярта кали 40 процент ытла. ҫавна май вӑл юн пусӑмӑ ӑссен те, чаксан та усӑллӑ. Хӑяр сӑткенӑ нерв тытӑмне лӑплантарать, атеросклерозран сыхлать. Ӑна хӑяр ӑснӑ тапхӑрта ирсерен виҫ хырама 100-шер миллилитр ӑссен лайӑх.

8. 300-шер грамм иҫме, кура-гана, типӑ хура слива, вӑррин кӑларнӑ лимона аш арманӑпе авӑртмалла, 300 грамм пыла хутӑштармалла. Кунне 2 хут апатчен 20 минут маларах 1-ер апат кашӑкӑ ҫимелле. Хутӑш атеросклероз, гипертони, чӑре чирӑсем апратсан усӑллӑ. Ачасене ӑна 1-ер чей кашӑкӑ ҫитермелле.

9. Чӑре неврозӑ, стенокарди, атеросклероз, гипертони, пуҫ ҫаврӑнни тертлентерсен кашни кун тасатнӑ 2-3 ыхра шӑлӑ ҫимелле.

10. Хуратул кӑрпине ҫӑнӑх пуличчен вӑтетмелле. 3 апат кашӑкӑ ҫӑнӑха 300 миллилитр сивӑ шыва ярса пӑтратмалла. Тепӑр савӑтпа 1 литр шыва вӑретмелле, пӑтратсах тӑнӑ май ҫӑнӑхлӑ шыва хушмалла. Пӑтратсах тӑрса темиҫе минут пӑсермелле. Кӑселе ирхи тата каҫхи апатсем вӑхӑтӑнче 100-150 грамм ӑсмелле. Курс – 2 уйӑхран ка-я мар. 2-3 эрне тӑхтанӑ хыҫҫӑн тепӑр курс пуҫлама юрать. Витӑмӑ питӑ хӑватлӑ!

11. Кашни кун чӑрӑ кӑшман савӑчӑ ҫини атеросклерозран сыхланма тата унӑн аталанӑвне чарса лартма пулӑшать.

12. Урари юн тымарӑсен атеросклерозӑпе чирлесен авалхи халӑх медицинин юн ҫаврӑнӑшне лайӑхлатма час-часах ҫара уран ҫӑреме е кунне 1-2 хут ура тӑпӑсемпе пӑрнисене чылайччен массаж тума сӑнет.

13. Халӑхра кӑшман пӑтӑм чиртен хӑтарать тесе ахальтен каламаҫҫӑ. Тымарҫимӑсре сахӑр, белок, су, клетчатка, органика йӑҫекӑсем, магни, кальци, тимӑр, йод, фосфор, тасатакан япаласем, С, В, В2, Р, РР витаминсем пур. Фосфор тата кали виҫипе кӑшман ытти пахча ҫимӑс

хушшинче пӑрремӑш ыраманта тӑрать. Ҫурмалла пыла хутӑштарнӑ сӑткенне атеросклерозпа тата гипертонипе аптракан ватӑ ҫынсене кунне 3-4 хут апат умӑн суршар стакан ӑсӑме сӑнеҫҫӑ. Кӑшманӑн чӑрӑ сӑткенне чӑре ҫитменлӑхӑ апратсан ӑсмелле.

14. Атеросклероз, гипертони, чӑрен ишеми чирӑ, чӑре сикки апратсан катӑркаспа /боярышник/ 20 процентлӑ прополис настойкисене пӑр виҫепе илсе хутӑштармалла, кунне 2-3 хут апатчен 20 минут маларах 25-шер тумлам ӑсмелле.

15. Вӑтӑ теркӑпа 100 грамм хӑрен тымарне хырмалла, тин вӑренӑ 4 литр шыва ямалла, 20 минут вӑретмелле. Атеросклероз чухне кунне 3 хут апатчен 30 минут маларах 1-ер апат кашӑкӑ ӑсмелле.

16. Атеросклерозран сипленме 1 стакан шӑлан ҫырлине тата 1 апат кашӑкӑ типӑ сивӑ чейе эмальленӑ кастрюлти шыва ямалла, вӑреме кӑртмелле те вӑйсӑр сулам ҫинче 5 минут тытмалла. Илсен 20 минутран сӑрӑхтармалла. Пыл хушса чей ыраманне ӑсмелле.

17. Атеросклероз чухне сырлан /облепиха/ ҫырли усӑллӑ. Чӑрӑ ҫырлара холестерин юн тымарӑсен стенкисем ҫине пухӑнма чӑрмантаракан япаласем пур. Шӑммисӑр чӑрӑ ҫырлана хӑйне кӑна е сахӑрпа ҫурмалла ҫӑрса ҫимелле.

18. Куккурис ҫӑвӑ юнри холестерин шайне чакарма пулӑшать. Ӑна атеросклерозран хӱтӑленме тата сипленме кунне 3 хут апатчен 30 минут маларах 1-ер чей кашӑкӑ ӑсмелле. Курс – 1 уйӑх. Пӑр уйӑх тӑхтанӑ хыҫҫӑн тата 1 уйӑх ӑсӑме юрать.

19. Хӑлха ҫакки курӑкӑн /одуванчик/ 1 апат кашӑкӑ вӑтетнӑ тымарне тин вӑренӑ 1 стакан шыва ямалла, 1 сехет лартмалла. Атеросклероз чухне кунне 3-4 хут чӑрӑкшер стакан сивӑллӑ ӑсмелле. Тымара полиэтилен хутаспа холодильникке упрама пулать.

Усӑ курма

ӐШӐ ТАПХӐРТА
ВӑРӑЛЕҫҫӑ

Ҫанталӑк ӑшӑтсан ӑтӑн инфекци чирӑсем уйрамах анлӑ сӑрӑлаҫҫӑ, вӑрӑлсе аптраҫҫӑ.

Кӑмпа чирӑ ӑте, чӑрнене, лаймака сийе, ҫӑсӑ сиенлет. Тепӑр ҫынран ерет. Ӑна бассейнра, пӑрлехи душра, хыванса тӑхӑнмалли пӑлӑмре, пляжра ҫаклатма пулать. Ҫак сиплев витӑмлӑ.

Примочка. Сиплӑ улах кӑпҫин /окопник лекарственный/ 100 грамм тымарне 500 миллилитр шура эрехе ямалла. 2 эрне лартмалла. Сиенленнӑ ӑте настойкапа кунне 2-3 хут йӑпетмелле.

1 чей кашӑкӑ шӑпӑн курӑкне /чистотел/ тин вӑренӑ 200 миллилитр шыва ярса 4 сехет лартмалла. Ҫак шӑвекке каҫхине ҫывӑрма ыртас умӑн кӑмпалла ӑт ҫине примочка хурса ҫирӑплетмелле, ҫаплах ҫывӑрмалла.

Маҫ. 1 апат кашӑкӑ 70 процентлӑ апат укӑсӑне, 1 апат кашӑкӑ тип ҫӑва тата чӑрӑ 1 ҫӑмартана хутӑштармалла. Маҫа кӑмпа сиенленнӑ чӑрнене кунне 2 хут сӑрмелле.

Ҫапла сипленнӑ вӑхӑтрах ятарлӑ шӑвек ӑсмелле. Пӑр виҫепе илнӑ аслати курӑкне /фиалка трехцветная/, чикен курӑкне /герань луговая/, илепере /донник/, ӑт илен курӑка /лабазник/, шура тӑрӑллӑ хыт курӑка /тысячелистник/, шапа пӑттинӑ /ряска/ хутӑштармалла. 1 апат кашӑкӑ пухха тин вӑренӑ 1 стакан шыва ямалла, сивӑнсен сӑрӑхтармалла. Виҫӑ сӑтӑркӑпа апатчен 20 минут маларах пӑр кунра ӑсӑе ямалла. Курс – 1 уйӑх. 10 кун тӑхтанӑ хыҫҫӑн 1 уйӑхлӑх тепӑр курс ирттермелле.

Демодекоз – куҫа курӑнман сӑвӑс пуҫаракан чир. Вӑл пӑр ал-

шӑллипе шӑлансан тепӑр ҫынна куҫма пултарать.

Сӑвӑс ӑшӑ ҫанталӑкра уйрамах активлӑ пулнине палӑрса тӑрать. Куҫ хӑрпӑкӑсен тымарӑсем тӑлӑнче ырнаҫма пултарать. Ӑна пула аялти куҫ хупанкисем хӑреллеҫҫӑ, тӑртанаҫҫӑ. Сиплевре ҫак мелсемпе усӑ курма пулать.

Шӑвек. 1 апат кашӑкӑ куҫ курӑкне /очанка/ тин вӑренӑ 1 стакан шыва ямалла. Савӑта ӑшӑ чӑркесе ҫӑр каҫа лартмалла. Ирхине сӑрӑхтармалла. Шӑвекке виҫӑ сӑтӑркӑпа апатчен 20 минут маларах пӑр кунра ӑсӑе ямалла. Курс – 1 уйӑх.

Компресс. 2 апат кашӑкӑ куҫ курӑкне тин вӑренӑ 1 стакан шыва ямалла, ҫӑр каҫа лартмалла. Ирхине сӑрӑхтармалла. Шӑвекке куҫа сумалла тата компресс хумалла. Куҫсем валли компресс хума уйрама мамӑк дисксем кирлӑ.

Аптекара сутакан чул ҫӑвӑ /каменное масло/ витӑмлӑ: 5 грамм илсе 300 миллилитр шыва ямалла, пӑр кун лартмалла та лайӑх пӑтратмалла. Куҫсем ҫине кунне 3 хут 30 минута примочка е компресс хумалла. Куҫ курӑкӑн шӑвекке черетлесе сываличчен сипленмелле.

Шӑпӑн курӑкӑне /чистотел/ шӑши кикенекне /череда/ пӑр виҫепе илсе хутӑштармалла. 1 чей кашӑкӑ пухха тин вӑренӑ 1 стакан шыва ямалла, 3-4 сехетрен сӑрӑхтармалла. Ӑшӑ шӑвекке куҫ ҫине кунне 3-5 хут примочка хумалла. Курс – сываличчен.

ЧӑРКУҫҪИ ВАЛЛИ

ЧӑркуҫҪи сыпӑсен тӑрлӑ чирне /артрит, артроз, ревматизм.../ пула ыратма пултарать. Ыратнине ирттерме ҫак рецептсем витӑмлӑ пулӑшаҫҫӑ.

Хӑс курӑкӑн /сабельник/ настойки. Типӑтнӑ ӑсен-тӑрана вакламалла, тӑксӑм тӑслӑ кӑленчене тултармалла, хӑрринченех 70 процентлӑ спирт хушмалла. Сивӑ тӑтӑм ыраманта виҫӑ эрне лартмалла. Настойкапа ыратакан сыпӑсене сӑтӑрмалла, унпа компресс хумалла. Сиплев курсне кӑркунне хӑлле ирттерсен лайӑх. Хӑшӑсене пӑр уйӑх сипленнӑ те пулӑшать. Теприсен чир кӑтӑкӑлӑхне кура ытларах вӑхӑт сипленме тивет.

Анӑс курӑкӑн /девясил/ настойки. Тӑпелесе тултарнӑ 3 апат кашӑкӑ /50 грамм/ вӑтетнӑ тымара тӑксӑм тӑслӑ савӑтри сур литр шура эрехе ямалла. Икӑ эрнерен сӑрӑхтармалла. Настойкапа чирлӑ сыпӑсене сӑтӑрма, компресс хума усӑ курмалла.

Экзема

ЮМАНПА
АПЕЛЬСИН ХУППИ

Юманӑн 1 стакан вӑтетнӑ хуппине тин вӑренӑ 1 литр шыва ямалла, вӑреме кӑртмелле. Шӑвекке суршар стакан шӑши кикенекке /череда/ шура тӑрӑллӑ хыт курӑк /тысячелистник/ хушмалла. Сулам ҫинчен илсен 15 минут писӑхтерсе лартмалла. Экземапа сиенленнӑ алла вӑри шӑвекке вӑл сивӑнӑнчен тытмалла. Процедура хыҫҫӑн алӑсене шӑлмалла мар, хӑйсем тӑлӑн типме памалла.

Пӑресем сывӑ пулсан кунсерен 2-шер хут хӑрлӑ пилеш ҫырли чӑрӑкшер стакан ҫимелле, шӑммине пӑрахмалла. Икӑ эрне сипленнӑ хыҫҫӑн ӑт экземӑран тасалнине палӑртаҫҫӑ.

Типӑ экзема апратсан сиенленнӑ ӑт ҫине – апельсин хуппи, йӑпе экзема ҫине ряженкара йӑпетнӑ пир салфетка хумалла. Процедура-на ҫӑрлене хирӑс тумалла.

ҪУРКУННЕ ТАСАТМАЛЛА

Ҫуркунне организма тасатни усӑллӑ. Ҫак ӑсӑе ансат та сиенсӑр мелпе, хуратул кӑрпипе усӑ курса, тума пулать.

Каҫхине савӑта 1 стакан хуратул кӑрпи ямалла, тин вӑренӑ шыв 2 стакан хушмалла. Хупӑлчапа витмелле, ӑшӑ япалапа чӑркемелле. Ҫӑр каҫа лартмалла. Кун тӑршӑнче ҫак пӑтӑсӑр пуҫне ке-

фир /талӑкра 1 литран ытла мар/ ӑсӑме, чӑрӑ е пӑшӑхланӑ пахча ҫимӑс /кишӑр, купӑста, ешӑл/, улма-ҫырла /панулми, банан/ ҫиме юрать. Сӑмах май, пӑтта тӑвар та, сахӑр та, су та хушма юра-масть.

Тасату курсӑ – 3-14 кун /ытларах мар/. Ҫак сиплев хыҫҫӑн сывлӑх лайӑхланать, вӑй хушӑнать.

Хускану

ЮН ПУСĂМĔ ЎСЕТ ПУЛСАН

Юн пусăмĕ ўснипе /гипертони/ аптракансене сиплев гимнастики туни сывлăха лайăхлатма пулăшар.

Ларса

1. Урасене хулпуссисен сарлакăшĕнче тытса лармалла, алăсене аялалла усмалла. Алăсене чавсара хуслатса лапписене хулпуссисем сине хумалла - сывласа илмелле; каялла усмалла та лăстăр-лăстăр силемелле - сывласа кăлармалла. 5-6 хут тумалла.

2. Урасене пĕрле тытмалла, алăсене пилĕк сине хумалла. Чĕркуççире хуслатнă сылтăм урана айккинелле ямалла, каялла лартмалла. Çак хусканăвах сулахай урапа тумалла. Ирĕклĕ сывламалла. 6-8 хут тумалла.

3. Урасене хулпуссисе сарлакăшĕнче тытмалла, алăсене пилĕк сине хумалла. Сылтăм алла сўлелле сĕклемелле те лăштăрах ямалла. Çакна сулахай алăпа тумалла. Ирĕклĕ сывламалла. 5-6 хут тумалла.

4. Урасене пĕрле тытмалла, алăсене усмалла. Сулахай урана чĕркуççире хуслатмалла, алăсемпе кăкăр патнелле туртмалла - сывласа илмелле, урана «ўкермелле», алăсене аялалла усмалла - сывласа кăлармалла. Çакнах сылтăм урапа тумалла. 6 хут.

5. Пукан хыçне сĕвенмелле, урасене пĕрле тытмалла, алăсене аялалла усмалла. Сулахай урапа велосипедпа ярăннă чухнехи пек хускану 3-4 хут тумалла, 3-4 сĕккунт тăхтанă хыçсăн ура мышцисене сĕмсетмелле. Çакнах сылтăм урапа тумалла. Ирĕклĕ сывламалла. 5-6 хут тумалла.

6. Пукан хыçне сĕвенмелле, урасене хулпуссисен сарлакăшĕнче тытмалла, алăсене пилĕк сине хумалла. Сывласа илнĕ чухне хырăма мăкăртмалла, сывласа кăларнă чухне шалалла туртса кĕртмелле. 4 хут тумалла.

7. Урасене хулпуссисен сарлакăшĕнче тытмалла, алăсене пилĕк сине хумалла. Пуçа сылтăмалла пăрмалла - каялла ямалла, сулахаялла пăрмалла - каялла ямалла; пуçа малалла пĕкмелле - каялла сĕклемелле, хыçалалла ямалла - каялла сĕклемелле. Пуç саврăнсан хусканăва тума чарăнмалла, иртсен каллех тумалла. Ирĕклĕ сывламалла. 4-6 хут тумалла.

Тăрса

8. Урасене пĕрле тытмалла, алăсене пилĕк сине хумалла. Сулахай тата сылтăм урасене черетпе чĕркуççире хуслатмалла. Ирĕклĕ сывламалла. 6-8 хут тумалла.

9. Алăсемпе пукан хыçĕнчен тытса тăмалла, купарчасемпе сулахай тата сылтăм еннелле савра хусканусем тумалла. Ирĕклĕ сывламалла. 8-10 хут тумалла.

10. Пукан сўмне сылтăм айăкпа тăмалла, сылтăм алăпа хыçĕнчен тытмалла. Сулахай урана малалла-каялла сулламалла. Унтан пукан енне сулахай айăкпа саврăнса хусканăва сылтăм урапа тумалла. Ирĕклĕ сывламалла. 10-12 хут тумалла.

11. Урасене хулпуссисен сарлакăшĕнче тытса тăмалла, алăсене аялалла усмалла. Кĕлеткене сулахаялла авмалла, сулахай алла ун тăрăх хул айĕсем патнелле шуçтарса хăпармалла. Каялла майланса тăмалла. Çак хусканăвах тепĕр еннелле тумалла. Ирĕклĕ сывламалла. 6-8 хут тумалла.

12. Урасене сарса тытмалла, алăсене усмалла, куçа хупмалла. Сулахай урана малалла сĕклемелле, алăсене айккинелле сармалла, савра 5 сĕккунт тытанса тăнă хыçсăн ал-урана каялла ямалла. Сылтăм урапа та çакнах тумалла. Ирĕклĕ сывламалла. 4-6 хут тумалла.

13. Урасене хулпуссисен сарлакăшĕнче тытмалла. Пукан хыçĕнчен тытса 3 хут ярăна-ярăна кукленсе илмелле, каялла тăмалла. Ирĕклĕ сывламалла. 4-8 хут тумалла.

14. Урасене пĕрле тытмалла, алăсене усмалла, пĕçĕсене сĕклесене 25-35 сĕккунт утмалла. Ирĕклĕ сывламалла.

Гимнастика хыçсăн хăвăр тĕллĕн май, хулпуссисен мышцисене тĕрлĕ еннелле шăлса, лутăркаса массаж тусан лайăх.

ТĔРЛĔ ЧИРТЕН – МУМИЁ

❖ Бронх астми аптракан пылак тымар /солодка, лакричный корень/ яраса вĕретнĕ шывра мумиё ирĕлтерсе ёсни уйрăмах витĕмлĕ пулăшар. Сур литр пылак тымар шĕвекне 0,5 грамм мумиё хушса ирĕлтермелле. Ирхине 1 стакан ёсмелле. Юлнине холодильникте тепĕр ир ёсме лартмалла. 2 кунран хутăша сĕнĕрен хатĕрлемелле.

❖ Ват хăмпи шыçсан /холецистит/ кунне пĕрре ирхине выç хырăмла 0,2 грамм мумиёна пылак шĕвекне сыпса ёсмелле. Курс - 10 кун, 5 кун тăхтанă хыçсăн тата 10 кун ёсмелле. Пĕтĕмпе 3-4 çакан пек курс ирттермелле.

❖ Хырăмлăхпа вуник пумăклă пыршă язвинчен сипленме кунне 2 хут апатчен 30 минут маларах 0,1-шер мумиё ёсмелле. Сиплев курсĕ - 1 уйăх.

❖ Пырта чĕпĕтме пуçласан, чирлесине сиссен сĕрлене хирĕç чĕлхе айне 0,2 грамла мумиё тўми хумалла. Курс - 2-3 кун.

❖ Радикулит чухне салфеткăна мумиён 5 прцентла шыв шĕвекĕнче йĕпетсе ыратакан тĕле хумалла. Компресс хучĕпе, ашă япалапа витмелле, 1 сехетрен илмелле, ўте крем сĕрмелле. Курс - 7-10 процедура.

❖ Çăпан тата пўрлешке сине мумиён 4-5 прцентла шыв шĕвекĕнче йĕпетнĕ салфетка хумалла. 1 сехетрен илмелле.

Куллен-куна

СЕМСЕТЕКЕН ХУТĂШ

Вар хытнинчен хăтаракан хутăш валли суршар чей кашăкĕ типĕ иçĕм, шăммине кăларнă хура слива, типĕтнĕ панулми, финик, инжир, курага е урюк кирлĕ.

Вĕрекен шывпа пăшăхласа илнĕ типĕ улма-сырлана аш арманĕпе авăртмалла, унтан миксерпа е лайăх тўсе нимĕрлемелле. Суршар чей кашăкĕ тўнĕ йĕтĕн вăрри, тўнĕ майăр, шĕвĕ пыл хушса лайăх пăтратмалла.

Тутлă эмеле ирхине выç хырăмла, кăнтăрлахи апатчен 30 минут маларах тата кашине сывăрма выртас умĕн 1-ер чей кашăкĕ/витĕмĕ пулмасан 1-ер десерт кашăкĕ/ сĕмелле. Холодильникре упрамалла.

Реклама тата пĕлтерĕсем

АУ «Издательский дом «Хыпар»
СДАЕТ ПОМЕЩЕНИЯ ПОД ОФИС
на 7 этаже Дома печати.
Справки по телефонам, 28-83-70, 56-04-17.

ПУЛĂШУ УСЛУГИ

32. Лечение алкоголизма. Анонимно. Консультация бесплатно. С 9.00 до 19 ч., сб., воскр., - с 9.00 до 13 ч. А.: Чеб., пр. Ленина, 56. Т. 8/8352/552733. Лиц. ЛО 21-01-001341 МЗ РФ от 17.11.15 г. Имеются противопоказания, проконсультируйтесь со специалистом

38. Чистка колодцев, скважин. Навесы. Т. 8-967-471-50-70.

45. Лечение алкоголизма, табакокурения. Т.: 8/8352/ 215345, 89199785855. Лиц. 5001001230 от 08.06.2007. Имеются противопоказания, проконсультируйтесь со специалистом.

152. Бурение скважин на воду. Т. 8-960-302-12-93.

ТУЯНАТĂП КУПЛЮ

18. Бычков, тĕлок, коров, лошадей. Т. 8-962-599-47-06.

132. Рога лося, оленя - 300 руб. за 1 кг. Т. 8-960-306-18-44.

СУТАТĂП ПРОДАЮ

4. Немецкие ПЛАСТИКОВЫЕ ОКНА. Скидки. Гарантия. Замер, д-ка - бесплатно. Т. 89875766562.

27. КИРПИЧ рядовой, облицовочный; **БЛОКИ керамзитобетонные.** Доставка. Т. 8-903-322-02-08.

104. ТЕПЛИЦЫ по низким ценам. Доставка. Сборка. Т. 48-16-54.

132. Рога лося, оленя - 300 руб./кг. Т. 8-960-306-18-44.

142. ОКНА - дешево. Т. 89276684382.

ХĔРЕН КОСМЕТИКИ

Чĕкеç шатринчен, пигмент пăнчинчен. Вĕтĕ теркăпа хырнă 100 грамм хĕрен тымарне сур литр апат уксусне ямалла. Çатă хупнă савăтпа тĕттĕм сивĕ вырăнта 14 кун лартмалла, сăрăхтармалла. 2 апат кашăкĕ шĕвекĕ вĕресе сивĕннĕ сур стакан шыва ямалла, унпа пите кунне темиçе хут сăтăрмалла. Шĕвекĕ хупнă савăтпа тĕттĕм сивĕ вырăнта упрамалла.

Пиçĕлĕхне сұхатнă ваталакан ўт валли. Теркăланă хĕрен тымарне пĕр виçеппе хаймалла сĕтпе /сливки/ тата сăмарта саррипе /ўт типĕ тата йĕркеллĕ чухне/ е сăмарта шуррипе /ўт сўллă чухне/ хутăштармалла. 15 минута пите сĕрмелле. Унтан нўрĕ ашă тампонпа шăлса тасатмалла, пите шыв-

па чўхемелле. Курс - 10-15 маска, эрнере икĕ хутран ытла мар.

Сўллă ўт валли. Теркăланă хĕрен тымарне, лимон сĕткенне, хаймана пĕр виçеппе илсе хутăштармалла. Пите 15-20 минута сĕрмелле. Унтан шывпа сўса тасатмалла.

Ўт тонусне лайăхлатакан маска. 1 апат кашăкĕ теркăланă хĕрен тымарне сĕтре е хаймалла сĕтре ирĕлтернĕ сĕпрепе хутăштармалла. Пите 15 минута сĕрмелле. Унтан ашă шывпа сўса тасатмалла.

Сўç тăкăнасан. Сўç саралма пуçланă тĕле чĕрĕ хĕрен тымарĕн пăттинче эрнере икĕ хут хумалла. 30 минутран сўçе сўса тасатмалла.

Редакци асăрхаттарать: халăх мелĕсемпе сипленме пуçлас умĕн тухтăрпа канашламалла.

«ХЫПАР»

Издательство
сұрчĕ» автономн
учрежденийĕ

Сыранмалли индекс: 11524

УЧРЕДИТЕЛЬ: Чăваш Республикин Информаци политикипе массăллă коммуникацисен министерствин «Хыпар» Издательство сұрчĕ»
Чăваш Республикин хай тытăмлă учрежденийĕ

Директор-тĕп редактор
М.М.АРЛАНОВ
Редактор
А.Х.ЛУКИЯНОВА

Хаçата Федерацин сыхăну, информаци технологийĕсен тата массăллă коммуникацисен сферинчи надзор службинче /Роскомнадзор/ 26.04.2013 ç. ПИ ФС77-53798 №-пе регистрациленĕ.

РЕДАКЦИПЕ ИЗДАТЕЛЬ АДРЕСĔ:

428019, Шупашкар хули, Иван Яковлев проспекчĕ, 13,

Пичет сұрчĕ, III хут.

ЫЙТСА ПĔЛМЕЛЛИ ТЕЛЕФОНСЕМ: 56-03-04, 56-00-67.

коммерци дирекцийĕ:

28-83-70, 56-15-30 - инспекторсем.

hypar2008@rambler.ru

Факс: (8352)

28-83-70

Электронлă

почта:

hypar1@mail.ru

Хаçата «Хыпар» Издательство сұрчĕ» АУ техника центрĕнче калăпланă, «Чăваш Ен» ИПК АО типографийĕнче пичетленĕ, 428019, Шупашкар хули, И.Яковлев проспекчĕ, 13. 64-24-01 - издательство директорĕ.

Номере 15.03.2016 алă пуснă. Пичете графикпа 18 сехетре алă пусмалла, 12 сехетре алă пуснă. Тираж 5377. Заказ 862.

Реклама тексĕсемпе пĕлтерĕсемшĕн вĕсене паракансем яваплă.